

Lisa 1
Tori Vallavolikogu
.2019.a määrusele nr

**TORI VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
AASTATEKS 2020-2023**

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Majanduslik olukord riigis.....	3
Tabel 1 Rahandusministeeriumi 2019. aasta suvise majandusprognoosi põhinäitajad	4
3. Hetke olukord Tori vallas	4
Tabel 2	5
Tabel 3 Tori valla olulised näitajad (Statistikaamet).....	6
4. Põhitegevuse tulud	6
Tabel 4 Põhitegevuse tulud aastatel 2018-2023	7
5. Põhitegevuse Kulud	7
Tabel 5 Põhitegevuse kulud aastatel 2018-2023	7
6. Investeermistegevus.....	8
Tabel 4 Investeermistegevus aastatel 2018-2023	8
Tabel 5 Investeeringud aastatel 2019-2023 (valdkondade lõikes)	8
Tabel 6 Antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	10
7. Põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus	11
Tabel 7 Põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus aastatel 2018-2023.....	11
8. Finantseerimistegevuse prognoos aastateks 2018-2023	12
Tabel 8 Finantseerimistegevus 2017-2022	12
9. Likviidsete varade muutus 2018-2023.....	13
Tabel 9 Likviidsete varade muutus.....	13
10. Arvestusüksuse Tori Vallavalitsus eelarvestrateegia 2018-2023.....	13
Tabel 10 Tori Vallavalitsuse arvestusüksus	13

1. Sissejuhatus

Eelarvestrateegia on finantsplaan, mis koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Eelarvestrateegia on koostatud eelseisva nelja eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal, täpsustades varasemas eelarvestrateegias kajastatud kolme eelseisva aasta prognoose ja lisades neljanda aasta prognoosid.

Eelarvestrateegia aastateks 2020-2023 on koostatud tekkepõhiselt. Tekkepõhises eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarve struktuur ja ülesehitus ei erine kassapõhise ja tekkepõhise eelarve korral oluliselt.

Vastavalt KOFS-le jaotatakse eelarve ja eelarvestrateegia järgmisteks osadeks:

- Põhitegevuse tulud
- Põhitegevuse kulud
- Investeermistegevus
- Finantseermistegevus
- Likviidsete varade muutus

2. Majanduslik olukord riigis

Rahandusministeeriumi hinnangute kohaselt on Eesti majanduse kasvupotentsiaal hetkel 3,5% lähedal, kuid kahaneb lähiaastatel alla 3%.

Aastatel 2022–2023 langeb Eesti majanduskasv alla 3% protsendi. Majanduse edasist kasvuvõimekust piirab kõige rohkem tööjõu panuse vähenemine. Investeeringute ja tootlikkuse panus kasvupotentsiaali püsib tugev. Kapitali panus potentsiaalsesse kasvu jääb prognoosiperioodil 1,2-1,3 protsendipunkti juurde, mis on üldise madala investeerimisaktiivsuse tõttu ajaloolisest keskmisest oluliselt väiksem. 2020. aastaks prognoosime 5,7% palgakasvu, mis järgnevatel aastatel stabiliseerub 5% lähedale ja on kooskõlas majanduskasvuga. Tööturu pingete jätkumise tõttu ei ole põhjust oodata palgakulude osakaalu vähenemist suhtena SKPsse. Reaalpalga ehk inflatsiooniga korrigeeritud palgakasv kiireneb käesoleval aastal 4,8%ni hinnatõusu aeglustumise tõttu ning reaalpalga kasv aeglustub 3% lähedusse alates 2020. aastast. Keskmine palk tõuseb 2020. a 1484 euron. Töötuse määr püsib jätkuvalt 5 % lähedal.

Tabel 1 Rahandusministeeriumi 2019. aasta suvise majandusprognoosi põhinäitajad

Rahandusministeeriumi 2019. aasta suveprognoos	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SKP reaalkasv, %	4,8	3,3	2,2	2,6	2,5	2,3
SKP nominaalkasv, %	9,5	6,8	5,1	5,2	5	4,6
Kaupade ja teenuste eksport	4,3	3,4	2,4	3,3	3,3	3,2
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	3,4	2,2	2,2	2,1	2,1	2,0
Keskmine palk, eurot	1310	1404	1484	1560	1638	1719
Keskmise palga reaalkasv, %	4,0	4,8	3,4	2,9	2,9	2,8
Keskmise palga nominaalkasv, %	7,6	7,2	5,7	5,1	5,0	4,9
Tööhõive kasv, %	0,9	1	0,1	0	-0,1	-0,2
Töötuse määr, %	5,4	5	5,2	5,4	5,5	5,6
Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst*	-0,5	-0,2	0,2	0,0	0,2	0,0
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon, % SKPst*	-1,7	-1,4	-0,6	-0,5	-0,1	-0,1
Valitsussektori võlakoorumus, % SKPst*	8,4	8,9	8	7,7	7,2	6,7
* arvestab riigi eelarvestrateegias tehtud otsuseid						

3. Hetke olukord Tori vallas

Käesoleval ajal on Tori vald ligi 11 700 elanikuga omavalitsusüksus Pärnu maakonna keskosas, mis moodustati 11. novembril 2017. aastal nelja omavalitsuse ühinemise tulemusena:

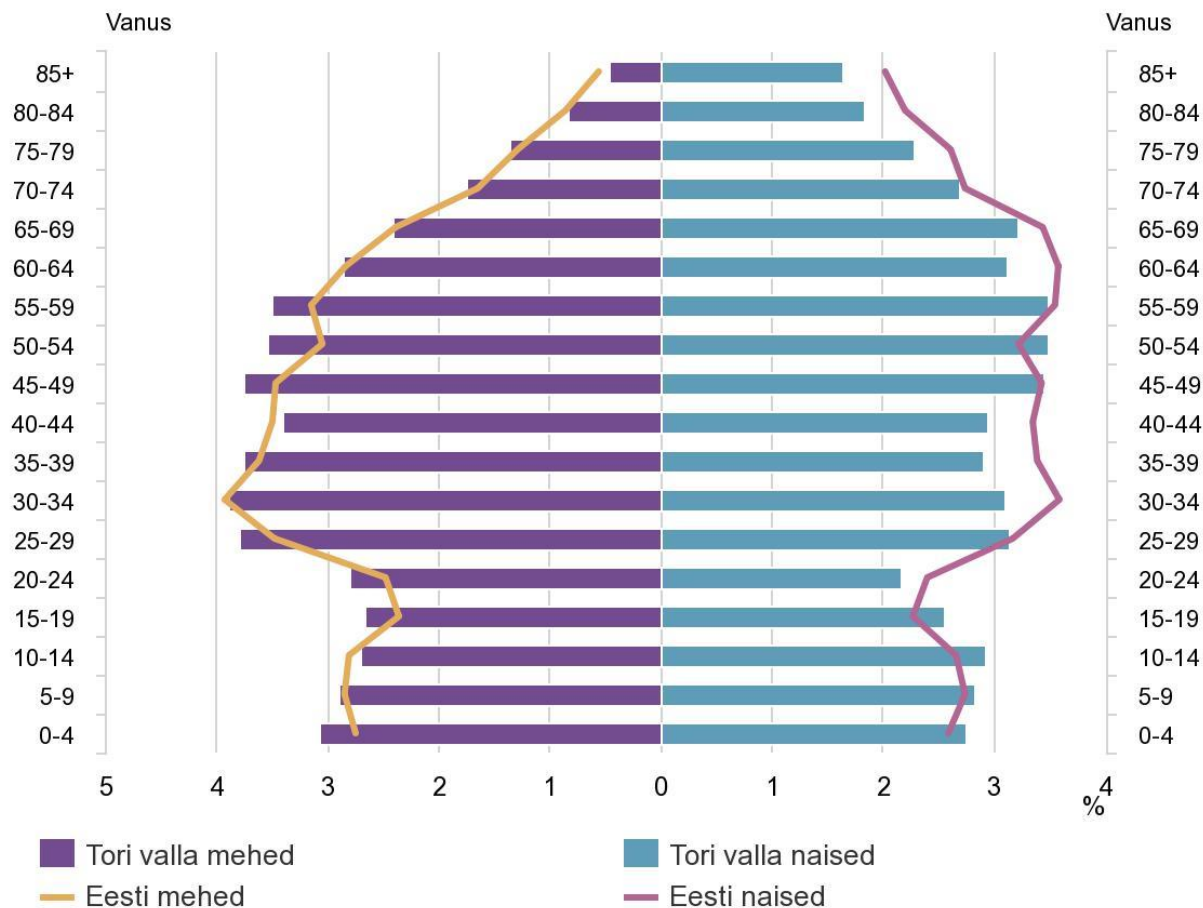
- Are vald ca 1300 elanikku, 160 km²;
- Sindi linn - ca 3900 elanikku, 5 km²;
- Sauga vald - ca 4200 elanikku, 164 km²;
- Tori vald - ca 2300 elanikku, 282 km².

Valla pindala on kokku ligikaudu 611 km², asustustihedus 19,1 inimest ruutkilomeetril. Valla administratiivne keskus asub Sindi linnas. Valla territooriumil paikneb 41 küla, 3 alevikku (Are, Sauga, Tori) ja 1 linn (Sindi)

Statistikaameti andmetel oli 01.01.2018 seisuga inimesi Tori vallas kokku 11 663 ja vanuserühmas 15-74 ehk tööealises elanikkonnas 8575 elanikku. Seega on tööealise elanikkonna osakaal kogurahvastikust 73%. Perioodil 2018-2019 on valla elanike arv suurenenud 164 inimese võrra ehk ca 1%. Loomulik iive on Tori vallas olnud negatiivne. Perioodil 2015-2018 on aastas keskmiselt sündinud 134 last ja surnud 135 inimest. Viimase viie aasta jooksul on nooremate vanuserühmade (0-15) arvukus kogu vallas vähenenud. Tööealiste (vanusegrupp 19-64) arvukus on vallas märkimisväärselt vähenenud (-541). Eakate arv on kogu vallas kasvanud.

Tabel 2

Tori valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2019

Allikas: Statistikaamet

2018. aastal oli brutotulu saajaid Tori vallas kokku 4632 (mehi 2306 ja naise 2322) ning keskmine brutokuupalk oli 1084 eurot (Eesti keskmine 1310 eurot). Enam kui pooled töötajatest olid vanuserühmas 25-49 (2596). Alla 25-aastaseid töötajaid oli 317, vanuserühmas 50-62 oli neid 1341 ning 63-aastaseid ja vanemaid töötajaid oli 374.

2018. a seisuga oli Tori vallas Töötukassa andmetel 290 töötut.

Tabel 3 Tori valla olulised näitajad (Statistikaamet)

	2015	2016	2017	2018	2019
Rahvaarv, 1. jaanuar	11 560	11 527	11 509	11 499	11 663
Elussünnid	112	131	124	130	...
Surmad	105	158	137	138	...
Sisseränne	548	564	592	725	...
Väljaränne	590	558	582	557	...
Ülalpeetavate määr	...	...	54,4	54,9	55,5
Demograafiline tööturusurveindeks	...	...	0,88	0,87	0,87
Registreeritud töötud	246	246	263	290	...
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	885,52	950,63	1 020,86	1 084,28	...
Brutotulu saajad keskmiselt kuus	4 512	4 579	4 628	4 632	...
Koolid	4	4	4	4	...
Õpilased	726	766	826	831	...

4. Põhitegevuse tulud

Füüsilise isiku tulumaksust laekub valla eelarvesse 2019 aastal 11,93% ja 2020. aastast alates püsib 11,96%. Tori valla eelarvestrateegias on arvestatud tulumaksu tõusu perioodil 2020. a 7% ja 2021-2023 5% mis on võrreldes Rahandusministeeriumi poolt prognoositud Eesti keskmise brutotasu kasvuga tagasihoidlikum.

Maamaks on riiklik maks, mis 100% laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Maamaksu laekumine on planeeritud eelarvestrateegiasse samal tasemel kui 2018. aastal.

Tasandusfond on prognoositud 2% tõusuga. Toetusfondi tõusu on planeeritud 3% aastas.

Tulud kaupade müügist on planeeritud tõusuga kuni 1% aastas.

Põhitegevuse tulud jaotuvad neljaks eelarveosaks:

- ✓ üle poole tuludest moodustavad maksutulud;
- ✓ saadavate toetuste hulgas on suurimaks riigi tasandus- ja toetusfondi eraldised;
- ✓ tulud kaupade ja teenuste müügist sisaldavad mh haridusteenuste müüki teistele omavalitsustele;
- ✓ muude tegevustulude osas on laekumine vee erikasutustasust ja kaevandusõiguse tasust.

Tabel 4 Põhitegevuse tulud aastatel 2018-2023

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 721 121	16 377 021	17 166 858	17 912 353	18 598 730	19 305 211
Maksutulud	8 545 851	9 313 121	9 947 561	10 529 349	11 043 174	11 582 690
sh tulumaks	8 293 847	9 060 567	9 694 807	10 276 495	10 790 320	11 329 836
sh maamaks	251 854	251 854	251 854	251 854	251 854	251 854
sh muud maksutulud	149	700	900	1 000	1 000	1 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	910 017	977 953	980 000	990 000	1 000 000	1 000 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	5 148 636	5 971 947	6 125 297	6 279 004	6 441 556	6 608 521
sh tasandusfond	1 412 498	1 985 525	2 025 236	2 065 740	2 107 055	2 149 196
sh toetusfond	3 441 589	3 728 215	3 840 061	3 955 263	4 073 921	4 196 139
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	294 549	258 207	260 000	258 000	260 580	263 186
Muud tegevustulud	116 617	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000

5. Põhitegevuse Kulud

Tabel 5 Põhitegevuse kulud aastatel 2018-2023

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	12 567 955	14 943 780	15 360 566	15 753 826	16 166 931	16 594 482
Antavad toetused tegevuskuludeks	949 153	1 371 998	1 380 000	1 380 000	1 390 000	1 400 000
Muud tegevuskulud	11 618 802	13 571 782	13 980 566	14 373 826	14 776 931	15 194 482
sh personalikulud	7 051 798	8 025 034	8 346 035	8 679 877	9 027 072	9 388 155
sh majandamiskulud	4 558 900	5 480 785	5 535 593	5 590 949	5 646 859	5 703 327
sh muud kulud	8 103	65 963	98 937	103 000	103 000	103 000

Antavad toetused tegevuskuludeks on planeeritud peamiselt sotsiaaltoetused, liikmemaksud ja muud tegevustoetused. Kuna 2019. a oli võrreldes eelneva aastaga toetuste tõus 45% siis edaspidi erilist tõusu ei prognoosi. Liikmemaksud tõus oli 44%, sotsiaaltoetused 14% ja muud toetused 14%.

Personalikulude tõusu on prognoositud 2020. a 4 % ja edaspidi samuti 4 % aastas.

Majandamiskulude tõusu prognoos on 2020-2023. a 1% aastas. Kui Tori vald soovib ka edaspidi piisavalt investeringuid teha siis tuleb majandada võimalikult säästlikult.

6. Investeeringustegevus

Strateegiaperioodil investeerib Tori vald nii omavahendite kui ka Euroopa Liidu ja siseriiklike toetuste arvelt. Investeeringustegevuses on kajastatud toetusi (põhivara soetamiseks saadav sihtfinantseerimine) eeldataval määral, kuigi nende saamine ja suurus ei ole lõplikult selge.

Eelarvestrateegias kajastatakse investeeringustegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendid, laen ja toetused. Üldjuhul nõuavad toetused omaosaluse olemasolu. Eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud arengukava tegevuskavas planeeritud investeeringutest. Investeeringustegevusse on prognoositud ka finantskulud (laenude intressid ja muud finantskulud) ja põhivara soetuseks antavad sihtfinantseeringud.

Tabel 4 Investeeringustegevus aastatel 2018-2023

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-1 355 779	-3 677 847	-5 869 674	-2 903 601	-4 152 601	-5 676 601
Põhivara müük (+)	0	27 838	150 000	200 000	20 000	20 000
Põhivara soetus (-)	-3 005 518	-4 536 426	-7 384 578	-2 791 000	-3 622 000	-5 206 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-739 489	-2 921 826	-5 307 685	-2 781 000	-3 532 000	-5 206 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	2 266 029	1 614 600	2 130 893	64 000	144 000	54 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-594 959	-766 258	-686 700	-173 000	-465 000	-315 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	238	399	399	399	399	399
Finantskulud (-)	-21 569	-18 000	-79 688	-204 000	-230 000	-230 000

Tabel 5 Investeeringud aastatel 2019-2023 (valdkondade lõikes)

Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	10 594	700 000	700 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 594	700 000	700 000	0	0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0

<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
03 Avalik kord ja julgeolek	40 000	65 000	30 000	70 000	30 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	65 000	30 000	70 000	30 000
04 Majandus	2 129 009	2 151 756	1 055 000	625 000	625 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	510 720	699 982	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 618 289	1 451 774	1 055 000	625 000	625 000
05 Keskkonnakaitse	0	10 000	30 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	10 000	30 000	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	499 370	2 538 322	75 000	20 000	20 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	376 695	1 074 161	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	122 675	1 464 161	75 000	20 000	20 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	262 420	979 000	770 000	346 000	2 000 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	106 815	17 000	10 000	90 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	155 605	962 000	760 000	256 000	2 000 000
09 Haridus	1 595 033	338 000	100 000	2 530 000	2 500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	620 370	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	974 663	338 000	100 000	2 530 000	2 500 000
10 Sotsiaalne kaitse	0	602 500	31 000	31 000	31 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	285 750	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	316 750	31 000	31 000	31 000
KÕIK KOKKU	4 536 426	7 384 578	2 791 000	3 622 000	5 206 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 614 600	2 076 893	10 000	90 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	2 921 826	5 307 685	2 781 000	3 532 000	5 206 000

Nimeliselt on kõik investeeringud välja toodud investeeringute tegevuskavas mis on koostatud eraldi lisana.

Tabel 6 Antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks

ANTAV SIHTFINANTSEERIMINE PÕHIVARA SOETAMISEKS	2 019	2 020	2 021	2 022	2 023
ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS (06)	441 248	528 000	158 000	450 000	280 000
Tori ÜVK I etapp	44 015	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	44 015	0	0	0	0
Tori ÜVK pikendamine sillani	0	200 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	0	200 000	0	0	0
Selja ÜVK	0	45 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	0	45 000	0	0	0
Antav sf. Viira Kodu kanalisatsioon	0	30 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	0	30 000	0	0	0
Sauga ÜVK II etapp	0	0	50 000	450 000	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	0	0	50 000	450 000	0
Are Kurena küla vesi kanal	0	20 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	0	20 000	0	0	0
Tammiste külas Veski ja Veskikaare piirkonna vee- ja kanalisatsiooni ühendamine Ristiku tee vee- ja kanalisatsioonitrassiga	138 403	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	138 403	0	0	0	0
Suigu küla ja Tori aleviku biopuhasti rekonstrueerimine	0	0	0	0	280 000
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	200 000
sh omaosalus	0	0	0	0	80 000
Hajaasustusprogrammis osalemine (ARE, SAUGA, TORI)	108 000	108 000	108 000	0	0
sh toetuse arvelt	54 000	54 000	54 000	0	0
sh omaosalus	54 000	54 000	54 000	0	0
Antav sf. Susi ja Uuekalda vesi ja kanal	0	125 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	125 000	0	0	0
sh omaosalus	15 000	15 000	15 000	15 000	0
Tammiste külas Kellukese põik elamurajooni ühendamine ÜVK-ga (projekteerimine)	5 830	0	0	0	0
sh omaosalus	5 830	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
Vahtra ja Nulu tn torustike ühendamine ÜVK-ga	145 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0

sh omaosalus	145 000	0	0	0	0
KESKKONNAKAITSE (05)	0	0	0	0	35 000
Purgimissõlme projekteerimine ja ehitus Seljale	0	0	0	0	35 000
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	0	0	0	0	35 000
VABA AEG, KULTUUR, RELIGIOON (08)	15 000	15 000	15 000	15 000	0
Sindi kirik	15 000	15 000	15 000	15 000	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	15 000	15 000	15 000	15 000	0
HARIDUS (09)	310 010	143 700	0	0	0
Raja tänava lasteaia sihtfinantseerimine	310 010	143 700	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh omaosalus	310 010	143 700	0	0	0
Kokku sihtfinantseerimised	766 258	686 700	173 000	465 000	315 000
sh toetuse arvelt	54 000	54 000	54 000	0	200 000
sh omaosalus	712 258	632 700	119 000	465 000	115 000

7. Põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus

Tabel 7 Põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus aastatel 2018-2023

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 721 121	16 377 021	17 166 858	17 912 353	18 598 730	19 305 211
Põhitegevuse kulud kokku	12 567 955	14 943 780	15 360 566	15 753 826	16 166 931	16 594 482
Põhitegevuse tulem	2 153 167	1 433 241	1 806 292	2 158 527	2 431 800	2 710 729
Investeeringustegevus kokku	-1 355 779	-3 677 847	-5 869 674	-2 903 601	-4 152 601	-5 676 601
Eelarve tulem	797 387	-2 244 606	-4 063 382	-745 074	-1 720 801	-2 965 872
Finantseerimistegevus	-455 642	1 625 425	3 772 400	820 000	1 800 000	2 920 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-257 932	136 419	-290 982	74 926	79 199	-45 872
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	350 936	487 355	196 373	271 299	350 497	304 625
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 477 788	4 103 213	7 875 613	8 695 613	10 495 613	13 415 613
Netovõlakoormus (eurodes)	2 126 852	3 615 858	7 679 240	8 424 315	10 145 116	13 110 989
Netovõlakoormus (%)	14,4%	22,1%	44,7%	47,0%	54,5%	67,9%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	12 918 999	9 826 213	10 837 752	12 951 160	14 590 797	16 264 372

Netovõlakooormuse individuaalne ülemmäär (%)	87,8%	60,0%	63,1%	72,3%	78,5%	84,2%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	10 792 147	6 210 355	3 158 512	4 526 845	4 445 681	3 153 383
Põhitegevuse tulude muutus	-	11%	5%	4%	4%	4%
Põhitegevuse kulude muutus	-	19%	3%	3%	3%	3%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,17	1,10	1,12	1,14	1,15	1,16

Eelarvestrateegias tuleb planeerida põhitegevuse tulemit ja netovõlakooormust. Põhitegevuse tulemit on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Põhitegevuse tulemit väärtust ei või olla väiksem kui 0.

Netovõlakooormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Netovõlakooormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. KOFS-i kohaselt arvutatakse netovõlakooormus tekkepõhiste andmete alusel aastavahetuse seisuga.

Netovõlakooormuse ülemmäär võib seaduse järgi kujuneda kuni 100% põhitegevuse tuludest, kusjuures konkreetne piir sõltub kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseerimisvõimekusest. Seega on netovõlakooormuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse ja eelarveaasta puhul erinev.

2018 aasta lõpu seisuga oli Tori valla netovõlakooormus 14,4 % ja selle ülemmäär 87,8 %. 2019. a on planeeritud netovõlakooormus 22,1%.

8. Finantseerimistegevuse prognoos aastateks 2018-2023

Tabel 8 Finantseerimistegevus 2017-2022

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Finantseerimistegevus	-455 642	1 625 425	3 772 400	820 000	1 800 000	2 920 000
Kohustuste võtmine (+)	0	2 000 000	4 300 000	1 700 000	2 800 000	4 200 000
Kohustuste tasumine (-)	-455 642	-374 575	-527 600	-880 000	-1 000 000	-1 280 000

Kuna Tori vallal on investeeringuid vaja ellu viia suuremas summas kui on planeeritav põhitegevuse tulemit ja kuna vallal ei ole käesoleval hetkel suuri rahalisi reserve, siis saab finantseerimistehingute katteallikaks olla ainult uute kohustuste võtmine.

9. Likviidsete varade muutus 2018-2023

Tabel 9 Likviidsete varade muutus

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-257 932	136 419	-290 982	74 926	79 199	-45 872
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	350 936	487 355	196 373	271 299	350 497	304 625

Likviidsete vahendite mahu puhul tuleb arvestada asjaolu, et strateegia tulud on planeeritud konservatiivselt. Samas kuna võimalike investeringutoetuste laekumine on ebaselge, siis tulude ülelaekumisel (kulude alataitumisel) suureneb vabade vahendite jääk ja omakorda väheneb netovõlakoorma tase, mis loob puhvri strateegias kavandatud investeringute elluviimiseks omarahastuse arvelt.

10. Arvestusüksuse Tori Vallavalitsuse eelarvestrateegia 2018-2023

Tabel 10 Tori Vallavalitsuse arvestusüksus

TORI VALLAVALITSUS	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-257 932	136 419	-290 982	74 926	79 199	-45 872
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	350 936	487 355	196 373	271 299	350 497	304 625
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 477 788	4 103 213	7 875 613	8 695 613	10 495 613	13 415 613
sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses						
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakoormus (eurodes)	2 126 852	3 615 858	7 679 240	8 424 315	10 145 116	13 110 989
Netovõlakoormus (%)	14,4%	22,1%	44,7%	47,0%	54,5%	67,9%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	12 918 999	9 826 213	10 837 752	12 951 160	14 590 797	16 264 372
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	87,8%	60,0%	63,1%	72,3%	78,5%	84,2%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	10 792 147	6 210 355	3 158 512	4 526 845	4 445 681	3 153 383

Sõltuv üksus on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Kuna Sindi Vesi on 2018. a saanud üle poole oma tuludest Tori Vallavalitsuselt siis on ta sõltuv üksus. Sindi Vesi OÜ ja Tori Vallavalitsus kokku moodustavad Tori Vallavalitsuse arvestusüksuse.

Kokkuvõttes peab Tori vald strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest - kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakooormuse ülemmäärast. Tori valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil ellu viia olulisi investeeringuid. Suuremas mahus investeerimine eeldab kulude vähendamist teenuste osutamise efektiivsuse kasvu toel, mille tulemusel vabanevaid vahendeid saab kasutada nii põhitegevuse tulemi kui ka täiendavate laenukohustuste arvelt investeerimiseks. Samas on Tori valla eelarve tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – eelarvetulude võimalikule vähenemisele on tarvilik reageerida põhitegevuse kulude kokkuhoiu ja planeeritud investeeringutest loobumisega. Suure laenukoormuse tõttu omab mõju ka intressimäärade tõus.